

Polícia i seguretat

2015/2016

Codi: 100442

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500257 Criminologia	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Francesc Guillén Lasierra

Correu electrònic: Francesc.Guillen@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisites

A determinar.

Objectius

L'assignatura té com a objectiu fonamental proporcionar una visió sobre la funció de la policia a les nostres societats, la seva ubicació en el sistema de justícia penal, en l'Administració Pública, la seva relació amb la ciutadania, les funcions que du a terme (preventives, reactives i assistencials), l'abast i límits d'aquestes funcions, així com les característiques fonamentals de la cultura i l'organització policials, mostrant allò que és comú a totes les organitzacions policials i allò que varia en funció dels models i les polítiques públiques.

Com a segon objectiu, complementari de l'anterior, l'assignatura contextualitza la policia, la seguretat i la justícia penal com a àmbits concèntrics (essent la seguretat el més gran). Els estudiants han d'identificar amb claredat quin és el rol de la policia en el marc de la justícia penal i de la seguretat en general, entendre el significat de les seves funcions, especialment la seva relació amb el delictes i la llei, i conèixer les característiques bàsiques de l'organització policial així com dels altres actors que més habitualment cooperen amb la policia en l'exercici i el compliment de les seves funcions, en especial de la seguretat privada. Han de tenir també nocions bàsiques de planificació de la seguretat.

Competències

- Accedir i interpretar les fonts de dades sobre la criminalitat.
- Aplicar un programa de prevenció de la criminalitat en l'àmbit comunitari.
- Demostrar que es comprenen els models de prevenció i intervenció de la criminalitat més adequats per a cada problema específic.
- Demostrar que es coneix el marc legal i el model de funcionament dels diferents agents de control del delictes.
- Fer la intervenció criminològica sobre la base dels valors de la pacificació, la integració social i la prevenció de nous conflictes.
- Identificar els recursos socials existents per intervenir en el conflicte i en la criminalitat.
- Redactar un treball acadèmic.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.
- Utilitzar els mètodes de recerca en ciències socials per diagnosticar els problemes de criminalitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar professionalment en l'àmbit de la criminologia amb objectius de pacificació, integració social i prevenció de la delinqüència.
2. Aplicar adequadament els recursos socials aplicables a la criminalitat.
3. Aplicar un programa de prevenció orientat als agents de control.
4. Demostrar que coneix els mitjans i procediments científics orientats a la prevenció del delictes.
5. Descriure en l'àmbit criminològic de manera correcta el marc legal penal i els agents de control del delictes.
6. Desenvolupar de manera eficaç un programa de prevenció de la delinqüència en l'àmbit comunitari.
7. Interpretar els informes policials relatiu a delictes.
8. Intervenir en l'àmbit criminològic amb finalitats pacificadores, integradores i de prevenció del delictes.
9. Redactar un treball acadèmic.
10. Saber realitzar una auditoria de seguretat en l'àmbit públic
11. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
12. Transmetre oralment les idees a una audiència.
13. Treballar de manera autònoma.
14. Treballar en equip i en xarxa.
15. Utilitzar adequadament els programes de prevenció i intervenció criminològica.
16. Utilitzar les metodologies d'anàlisi policial de la investigació criminal.

Continguts

1. Policia i seguretat

- 1.1. La seguretat. De la seguretat de l'Estat a la seguretat ciutadana i la seguretat humana.
- 1.2. Seguretat subjectiva i seguretat objectiva. Instruments per a la seva mesura. El paper dels mitjans de comunicació.
- 1.3. La necessitat de delimitar l'àmbit material de la seguretat. del delictes a la convivència harmònica sense riscos.
- 1.4. La Policia. Funció i òrgan.
- 1.5. La Policia i la seguretat: Una equivalència impossible. La pluralitat d'actors: Administracions, sector privat, ONGs, associacions.
- 1.6. La Planificació de la seguretat

2. Marc Jurídic

- 2.1. La creixent internacionalització. El Consell d'Europa, la Unió Europea i els convenis internacionals.
- 2.2. La CE i la legislació estatal i autonòmica sobre policia i seguretat. Només regulacions sectorials de seguretat, especialment de policia.
- 2.3. El sistema de seguretat pública de Catalunya. La Llei 4/2003, de 7 d'abril, i el seu desenvolupament.
- 2.4. La col·laboració entre la policia i la seguretat privada. La normativa de seguretat privada. La Llei 5/2014, de 4 d'abril.

3. La Policia i la societat.

- 3.1 Models de relació de la policia amb la societat. Model de servei públic o de policia comunitària, model de policia governativa i model professional.
- 3.2 Les relacions amb la ciutadania: necessitats i dificultats. Les diferents comunitats.
- 3.3 La Policia com a servei públic permanent. Les virtuts i els perills.

3.4. La legitimitat, l'*auctoritas* de la policia.

3.5. La deontologia professional: els mitjans i els fins, la corrupció, les gratuïtats i els textos internacionals.

3.6. Els mecanismes de responsabilitat de la policia.

4. LaPolícia i la Llei

4.1. La Policia com a *Law Enforcement Agency*.

4.2. La llei com a legitimació i com a límit.

4.3. La impossibilitat d'una aplicació omnicomprensiva de la Llei.

4.4. La insuficiència d'una aproximació exclusivament legal.

4.5. La discrecionalitat policial.

5. La Policia i el delictes.

5.1 La persecució del delictes com a funció policial. Mite o realitat.

5.2 La prevenció del delictes. La prevenció situacional. Pot fer la policia altres tipus de prevenció?

5.3 La patrulla policial i la delinqüència: de l'experiment de Kansas City a l'*smart policing*

5.4. Desordre i delictes. De les finestres trencades al *Zero Tolerance*: un vincle no demostrat.

6. Altres àmbits d'actuació policial.

6.1 La policia davant els conflictes i les conductes antisocials.

6.2 L'ordre públic en democràcia: seguretat pública.

6.3 Estratègies i tàctiques d'ordre públic.

7. La professió i l'organització policial.

7.1 La professió policial. La cultura i l'organització.

7.2. L'accés a la policia. L'entrada única versus la doble via.

7.3. L'especialització versus els generalistes.

7.4. Les unitats centrals i les territorials, un equilibri permanentment inacabat.

7.5. Les unitats especials: els grups d'intervenció especial i els afers interns.

7.6 Els funcionaris no policials.

7.7 Els sindicats policials.

7.8 Els nous partners interns: vigilants, auxiliars, voluntariat

8. Sistemes de policia. Tendències.

8.1 La policia governativa: França, Itàlia, Espanya i Portugal.

8.2 La policia com a servei públic. La policia comunitària de base local: el Regne Unit.

8.3 Un nou sistema bàsicament local: Bèlgica.

8.4 Els sistemes federals: Alemanya, estats Units i Canadà.

8.5. Un sistema "des-centralitzat": Espanya.

8.6. Tendències actuals en els sistemes policials del món occidental.

Metodologia

El treball de grup consistirà a plantejar una estratègia metodològica per a fer una recerca sobre el tema:

La incidència de l'activitat policial en la delinqüència. Una estratègia possible. Els alumnes escolliran l'àmbit delinquant a treballar entre els que seran proposats pels professors a l'inici del curs.

El treball tindrà les següents etapes:

A) Definició dels conceptes i estat de la qüestió (definició del problema). Ha d'incloure:

- Definició dels tipus penals en qüestió (o de l'àmbit precís del qual s'ocupa el treball).
- Dades objectives sobre el tema (estadística, enquestes).
- Estat de la recerca (què diuen els estudis publicats sobre les causes del problema o sobre les alternatives plantejades)
- Justificació de la recerca (per què és important posar en marxa un projecte en l'àmbit escollit).

B) Plantejament del projecte de recerca. Ha d'incloure:

- Finalitat del projecte.
- Definició d'accions clares i concises a portar a terme.
- Periodificació concreta de les accions i del projecte.
- Definició precisa del rol de la policia.
- En cas que hi hagi altres actors, precisar-ne també el rol.

C) Proposta d'avaluació del projecte. Ha d'incloure:

- Indicadors concrets que serveixin de referència precisa per saber si el projecte funciona o no. Els indicadors han de ser objectius (o objectivables) concrets i aplicables.
- Calendari temporal precís en què cal recollir les dades corresponents als indicadors.

D) Conclusions.

Els alumnes disposaran d'un document de suport a la realització del treball que serà publicat pels professors en el Campus Virtual.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe teòrica	22,5	0,9	1, 5, 11, 12, 15
Seminari	22,5	0,9	1, 5, 11, 12, 14, 15
Tipus: Supervisades			
Treball en grup	30	1,2	1, 2, 5, 6, 8, 9, 11, 14, 15

Tipus: Autònomes

Planificació del treball, Lectura, reflexió de materials i preparació de treballs individuals i proves.	74	2,96	1, 2, 3, 5, 11, 13, 15
Prova escrita	1	0,04	1, 5, 11, 13, 15

Avaluació

1. Model d'avaluació

El model d'avaluació es continuada i te l'objectiu formatiu que alumnat i professorat pugui conèixer el grau d'assoliment de les competències per tal d'orientar el seu procés formatiu.

El professorat corregirà els treballs individuals presentats pels l'alumnes i en comentarà a classe els resultats així com les indicacions per millorar. Ens els treballs individuals presentats pels alumnes en què el tema sigui comú per a tothom i en els dels seminari el professor penjarà una resposta model al campus virtual. El treball en grup serà presentat i discutit davant de tot el grup per tal que tothom pugui tenir-ne la informació sobre el tema corresponent i, si escau, fer aportacions de millora. (l'assistència de tots els alumnes és obligatòria a totes les presentacions).

La participació serà avaluada a partir de les contribucions, intervencions i exposicions de l'alumnat en els seminaris.

2. Condicions par a ser avaluat

En primer lloc, l'alumnat només podrà ser avaluat si assisteix al 100% de les classes. Totes les absències han de ser justificades. Si l'alumne no assisteix a un mínim del 80% de les activitats docents no podrà ser avaluat. Les absències justificades no poden computar negativament. El professor ha de possibilitat que l'alumne pugui recuperar el treball realitzat en les classes en el cas d'absència justificada. Les absències cal justificar-les documentalment.

En segon lloc, per ser avaluat caldrà realitzar els 3 treballs individuals. A efectes d'avaluació es consideraran treballs individuals: un pirmer sobre cooperació entre la seguretat privada i la policia, una prova de lectura d'un llibre sobre la gestió estratègica de la policia i un treball sobre estratègies i tàctiques d'intervenció policial.

Tots els treballs s'hauran de presentar en un document Word, que tindrà com a nom el primer cognom de l'alumne/a, seguit del seu nom i el número del treball en el cas que es tracti dels individuals que n'hi ha més d'un (exemple: "Martí. Anna1.docx"). En cas dels treballs de grup el nom del document serà el títol del treball. No s'acceptaran treballs en altres formats o amb altres títols.

3. Requisits per a superar l'assignatura

a) Treballs individuals. Cal aprovar els tres treballs a realitzar durant el curs (amb un 5 o equivalent, en cas d'optar per una qualificació amb lletres). Un cop fets els tres treballs hi haurà una nota global per al seu conjunt.

Excepcionalment, el professor pot dedidr donar una qualificació global d'aprobat quan s'hagi suspès un treball amb una nota no inferior a un 4, si les altres dues notes ho compensen clarament.

b) Treball de grup. Cal treure un mínim de 5 (o equivalent)

c) Seminaris (participació)- Cal aprovar tots els treballs ue s'hagin de presentar obligatòriament als seminaris. excepcionalment, quan les notes dels altres treballs ho compnesin abastament, e spodran aprovar havent-ne suspès un. existeix la possibilitat que durant el curs es proposin treballs no obligatoris que poden contribuir en l'avaluació dels estudiants.

d) Prova final escrita. Constarà de dues parts:

1) Entre 20 i 30 preguntes amb respostes múltiples.

2) Dues preguntes a desenvolupar.

Per aprovar cal obtenir un 5 en el conjunt de la prova, sense que en cap de les parts es tregui menys d'un 3 (sobre 10).

4. Recuperacions

Si un alumne no supera els treballs individuals en el seu conjunt tindrà una possibilitat de fer una prova de recuperació sempre que no suspengui també la prova escrita final. És a dir, la recuperació dels treballs no es farà un per un, sinó en conjunt.

La recuperació de la participació es farà durant les setmanes lectives.

La recuperació dels treballs individuals considerats globalment, del treball en grup i de la prova escrita es duran a terme durant les setmanes de recuperacions. No hi haurà, però, possibilitat de recuperació ni de superar l'assignatura en cas de no superar tres blocs d'activitats ni si se'n suspenen dos i aquestes són la prova final escrita i els treballs individuals. La recuperació per a aquells alumnes que no hagin superat algun dels àmbits avaluatius serà una prova escrita, excepte en el cas del treball de grup en què caldrà refer el treball, seguint les indicacions del professor.

Si s'han suspès globalment els treballs individuals o la prova escrita final i no es recuperen (no s'aprova la recuperació) no es podrà aprovar l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació a classe	10 %	0	0	1, 5, 11, 12, 15
Prova escrita	40 %	0	0	1, 5, 11, 13, 15
Treball en grup	10 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 14, 15
Treballs individuals.	40 %	0	0	1, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16

Bibliografia

Llibres de lectura obligatòria

FERNANDEZ JUSTES, C, i YÑÍGUEZ, A. (2014). *Gestió estratègica de la Policia. Organització de l'eficiència en el treball policial*. Sevilla. Punto Rojo libros (hi ha versió en català i en castellà).

GUILLEN, F. (2012). *Polícia i seguretat*. Bellaterra. Servei Publicacions UAB.

Manuale de Referència

MEDINA, J.(2011). *Políticas y estrategias de prevención del delito y seguridad ciudadana*. Madrid-Montevideo.Buenos Aires. Edisofer, editorial B de F. (capítulo VII).

NEWBURN, T. (2005). *Policing key Readings*. Cullompton, Portland. Willan Publishing.

NEWBURN, T.(2008) *Handbook of Policing*. Cullompton, Portland.Willan Publishing.

Llibres de consulta

Seguretat

BECK, U. (1998). *La sociedad del riesgo*. Barcelona. Paidós Básica.

CURBET, J. (2010). *El rei nu. Una anàlisi de la (in)seguretat ciutadana*. Barcelona. CCG Edicions (hi ha una versió en castellà).

SHEARING, C., i WOOD, J. (2011). *Pensar la seguridad*. Barcelona. Editorial Gedisa.

WALLER, I. (2008) *Menos represión. Más seguridad. Verdades y mentiras acerca de la lucha contra la delincuencia*. Mèxic. INCIPE,

Seguretat privada

AGUADO CUDOLÀ, V. (2007) *Derecho de la Seguridad Pública y Privada*. Thomson/Aranzadi..

CALERO, L.M. (2005). *La seguridad privada en España: Actores, especificaciones y su planificación*. Editorial Universitas Internacional, S.L.

DIEU, F. (1999) *Politiques publiques de sécurité*. París. L'Harmattan.

OCQUETEAU, F. (2004) *Polices entre État et Marché*. París. Sciences Po.

ORTIZ DE URBINA, I. I PONCE, J. (edit.) (2008) *Convivencia ciudadana, seguridad pública y urbanismo. Diez textos fundamentales del panorama internacional*. Diputació de Barcelona.

Polícia

BARCELONA LLOP, J. (1997) *Polícia y Constitución*. Madrid, Tecnos.

BERTACCINI, D. (2009). *La politica di polizia*. Bologna. Bononia University Press.

ERICSON, R.V. I HAGGERTY, K.D. (1997) *Policing the risk society*. Clarendon studies in Criminology.

CALESINI, G. (2007) *European Police Law Handbook*. Laurus Robuffo

CARRER, F. (ed.). (2009). *Le politique della sicurezza. Dalla "polizia comunitaria" alla "tolleranza zero"*. Milano. FrancoAngeli.

CARRER, F., i SALOMON, J.C (coords.) (2011). *L'ordine pubblico. Un equilibrio fra il disordine sopportabile e l'ordine indispensabile*. Milano. Franco Angeli.

CARRERA, F.J. (2003) *La cooperación policial en la Unión Europea: Acervo schengen y Europol* Colex.

GOLDSTEIN, H. (1990). *Problem Oriented Policing*. McGraw-Hill.

KLEINIG, J. (1996). *The Ethics of Policing*. Cambridge University Press

LOPEZ GARRIDO, D. (1982) *La Guardia Civil y los orígenes del Estado centralista*. Madrid. Grijalbo.

LAZÚEN, M.P. (1999) *Cuerpos de Policía y Seguridad Ciudadana en España: Situación actual y perspectivas de futuro*. Madrid. Ministerio del Interior.

LOUBER DEL BAYLE, J.L. (2012). *De la Police et du Contrôle social*. París. Les éditions du CERF.

MONJARDET, D. (2011). *Lo que hace la Policía. Sociología de la fuerza pública*. Buenos Aires. Prometeo Libros.

NEWBURN, T. (2007). *Criminology*. Cullompton, Portland. Willan Publishing.

REINER, R. (2010). *The Politics of the Police*. Oxford University Press.

RICO, J.M. i SALAS, L. (1988) *Policía y seguridad ciudadana*. Madrid. Tecnos

SERVERA, J.L. (1999). *Ética policial*. València. Tirant lo Blanch.

TENA, J.A. (2002) Diccionario de expresiones y términos de interés policial y criminalístico. Madrid. Tecnos.

Union Européenne et sécurité intérieure: institutionnalisation et fragmentation, en *Politique Européenne*, Núm. 23, Tardor 2007, l'Harmattan

VIDALES, C, y CARQUE, J.L. (coords.) (2014). *Policía Comunitaria. Una policía para la sociedad del siglo XXI*. Valencia. Tirant lo Blanch.

VOLLMER, A. (1936). *The Police and Modern Society*. Montclair. N.J. Patterson.

WILSON, J.Q (1968). *Varieties of Police Behaviour*. Harvard University Press.

Webs d'interès

Departament d'Interior

<http://interior.gencat.cat>

Ministerio del Interior

<http://www.interior.gob.es/>

Europol

<http://www.europol.europa.eu/>

Polícia del Regne Unit

<http://www.police.uk>

Home Office

<http://www.homeoffice.gov.uk/>

Institut nacional d'estudis superiors de la seguretat i la justícia de França

<http://www.inhesj.fr>

Polizei Newsletter (versions en anglès, francès i castellà, a més de l'alemanya)

<http://www.polizei-newsletter.de/>

Polícia Alemanya (en alemany)

<http://www.polizei.de/>

Bundeskriminalamt (BKA) (documentació accessible en francès, anglès, castellà i rus, a més de l'alemany)

<http://bka.de/>

Federal Bureau of Investigation (FBI)

<http://www.fbi.gov/>

National Criminal Justice Reference Service (Estats Units)

<http://www.ncjrs.gov/>

John Jay College

<http://www.jjay.cuny.edu/>

Polícia Estats Units

<http://www.usacops.com/>

Polícia belga(francès i flamenc)

<http://infozone.be/>